

Mishnah Terumot, chapter 1

משנה תרומות פרק א

(1) Five may not separate *terumah* [a share of the crop given to the priests], and if they gave *terumah*, it is not regarded as valid *terumah*: the deaf person; the mentally incompetent; the minor; and the one who gives *terumah* from that which is not his. If a non-Jew gives *terumah* [of produce] belonging to an Israelite, even with permission, it

א חמשה, לא יתרמו, ואם תרמו, אין תרומתן תרומה. החרש, והשוטה, והקטן, והתורם את שאינו שלו. עובד כוכבים שתורם את של ישראל, אפלו ברשות, אין תרומתו תרומה: ב חרש המדבר ואינו שומע, לא יתרום. ואם תרם, תרומתו תרומה. חרש שדברו בו חכמים בכל מקום, שאינו לא שומע ולא מדבר: ג קטן שלא הביא שתי

is not regarded as valid *terumah*. [This is deduced from the verse “Speak to the **Children of Israel** that they should take (תרומה) a donation for Me from every (איש) **man** whose **heart desires** to give” (Exodus 25:2). **Children of Israel**, excludes the non-Jew; from every **man**, excludes the minor, whose **heart desires**, excludes the deaf and mentally incompetent. Verse 3 continues: “And the following is the donation you shall take from **them**,” i.e., only from those that own it].

(2) A deaf person who speaks but does not hear [since he can't hear the blessing that one recites when giving *terumah*] may not give *terumah*; but if he gave, it is regarded as valid *terumah*. Any time the Sages speak of a “deaf person,” the intent is to one [who was born deaf and never heard speech and thus] who neither hears nor speaks.

(3) Regarding a minor who has not produced two [pubic] hairs — Rabbi Yehudah

רבנו עובדיה מברטנורא

א חמשה לא יתרמו. מנינא, למעוטי הא דאמר ר' יהודה לקמן, קטן שלא הביא שתי שערות תרומתו תרומה, קא משמע לן דאין תרומתו תרומה: החרש והשוטה והקטן בו'. כולוהו מחד קרא נפקא לן דכתיב (שמות כח) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו. אל בני ישראל, פרט לעכו"ם. מאת כל איש, פרט לקטן. אשר ידבנו לבו, פרט לחרש ושוטה שאין בהם דעת להיות נודבין. וקטן לא מצי ממעיט מאשר ידבנו לבו, דאיכא קטן שהגיע לעונת נדרים שיש לו דעת להיות נודב. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, פרט לתורם שאינו שלו. ושוטה, המאבד מה שנותנים לו קרוי שוטה: אפילו ברשות. של ישראל, שעשאו ישראל שלוחו לתרום: אין תרומתו תרומה.

דכתיב (במדבר יח) כן תרימו. גם אתם, גם, לרבות שלוחכם, מה אתם בני ברית, אף שלוחכם בני ברית: ב לא יתרום. לכתחילה, דצריך להשמיע לאוזניו כשיברך: והחרש שדברו בו חכמים בכל מקום וכו'. לאו כלל הוא, דבריש חגיגה תני חרש, ומדבר ואינו שומע בכלל, ובפרק מצות חליצה לענין חליצה: שאינו שומע ואינו מדבר. שנולד חרש ממעי אמו וכיון שלא שמע מעולם מה שמדברים

says: His *terumah* is valid *terumah*. Rabbi Yose says, If he had not yet reached the age for making vows [twelve years and a day for a boy, and eleven years and a day for a girl], it is not regarded as valid *terumah*; once he has reached the age for making vows, it is regarded as valid *terumah*.

(4) A person [who has both olive-oil and olives from which he must set

aside *terumah*] may not give *terumah* from the olives [an unfinished product] for the oil [a finished product], nor from grapes [an unfinished product] for the wine [a finished product]. [This is deduced from the verse: “Your *terumah* which you have set aside shall be considered for you as grain from the threshing floor and as produce from the vat” (Numbers 18:27) thus one may only set aside similar to, grain from the threshing floor, i.e., a finished product for a finished product]. If they did so [i.e., if they set aside from the olives for the oil] — the School of Shammai say: This is valid *terumah* [only] for the items themselves [i.e., for the olives and not for the oil]. And the School of Hillel say, It is not regarded as valid *terumah* [not even for the olives].

(5) *Terumah* is not to be given, neither from *leket*, nor from *shikhehah*, nor from *peah* [the portions of the crop left for the poor], nor from ownerless property [since he is giving *terumah* from that which is not his (see Mishnah 1 above)], nor from *ma'aser rishon* [first tithes] whose *terumah* [i.e., *terumat ma'aser*] has been taken [in a case where the Levite took tithes before the obligation to set aside *terumah* took affect, the Levite then sets aside a tenth referred to as *terumat*

רבנו עובדיה מברטנורא

לו אי אפשר לו שידבר: ג רבי יהודה אומר תרומתו תרומה. בדיעבד דלית ליה לר' יהודה חך דרשא מאת כל איש פרט לקטן: עד שלא בא לעונת נדרים. הזכר בן י"ב שנה ויום אחד, והנקבה בת י"א שנה ויום אחד, ומאותה עונה ואילך אם תרם תרומתו תרומה. והלכה כרבי יוסי: ד אין תורמין וכו'. מי שיש לו שמן שחייב להפריש ממנו תרומה, וזיתים שחייב להפריש מהן תרומה, אינו יכול לתרום מן הזיתים כפי השיעור שיש לו לתרום על הזיתים ועל השמן ולפטור השמן בתרומת הזיתים דכתיב (שם) כדגן מן הגורן, מן הגמור על הגמור ולא ממה שאינו גמור על הגמור: ואם תרמו בית שמאי אומרים תרומת עצמן יש בהן. כלומר אין כאן תרומה אלא על הזיתים בלבד אבל לא על השמן: ובית הלל אומרים אינה תרומה. הואיל ונתכוון לתרום גם על השמן אין כאן תרומה לא על הזיתים ולא על השמן והרי הוא כאילו לא תרם כלל: ה אין תורמין מן הלקט ומן

שערות, רבי יהודה אומר, תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר, אם עד שלא בא לעונת נדרים, אין תרומתו תרומה. משבא לעונת נדרים, תרומתו תרומה: ד אין תורמין זיתים על השמן, ולא ענבים על היין. ואם תרמו, בית שמאי אומרים, תרומת עצמן בהם. ובית הלל אומרים, אין תרומתן תרומה: ה אין תורמין מן הלקט, ומן השכחה, ומן הפאה, ומן ההפקה, ולא ממעשר ראשון שנטלה

ma'aser, which is given to the priest, there is no obligation to give *terumah gedolah* from this produce], nor from *ma'aser sheini* [second tithes], or, consecrated property which have been redeemed [in a case where he sanctified the produce before the obligation to set aside tithes took affect, even when

he subsequently redeems it, it is not subject to *terumah*], nor from something subject [to *terumah*] for something that is exempt, nor from something that is exempt [such as produce which has not yet grown a third] for something subject [to *terumah*], nor from something detached [from the ground] for something attached, nor from something attached for something detached, nor from the new crop [grown that year] for the old crop [grown last year], nor from the old crop for the new crop, nor from produce of Eretz Yisrael for produce from outside Eretz Yisrael, nor from produce from outside Eretz Yisrael for produce of Eretz

רבנו עובדיה מברטנורא

השכחה ומן הפאה. מי שיש לו כרי של טבל אינו יכול להפריש עליו תרומה מלקט ושכחה ופאה שבידו שאלו מתנות עניים הן ואינו יכול לתקן טבלו במתנות עניים: **ההפקר.** דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, ממה שיש לך ואין לו, אתה חייב ליתן לו, יצא הפקר שידך וידו שוין בו: **ולא ממעשר ראשון שניטלה תרומתו.** אין תורמין ממנו תרומה גדולה על כרי של טבל שבידו, ואיצטריך לאשמועינן היכא שהקדימו בן לוי לכהן בשבלים שהוא פטור מתרומה גדולה. ודוקא שניטלה תרומתו אבל לא ניטלה תרומתו יכול לתרום דתניא בספרי מנין לכן לוי שרצה לעשות ממעשר ראשון שלו תרומה גדולה מנין שעושה, תלמוד לומר (במדבר יח) כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה, מכאן שאם רצה לעשותו תרומה לאחרים, עושה. יכול אף לאחר שניטלה תרומתו יהא עושה אותו תרומה לאחרים, תלמוד לומר (שם) את מקדשו ממנו, בזמן שקדשו בתוכו הוא עושה אותו תרומה לאחרים, אין קדשו בתוכו אין עושה אותו תרומה לאחרים: **ולא ממעשר שני והקדש שנפדו.** האי תנא סבר מעשר שני ממון גבוה הוא, והיכא דלא נפדו פשיטא דאינו יכול לתקן טבלו בממון של גבוה, אבל היכא דנפדו סלקא דעתך אמינא דיכול לעשותן תרומה גדולה על טבלו. וכי תימא הא נמי פשיטא דחולין גמורים הוא, איצטריך היכא דהקדימו בשבלים דפטור מתרומה גדולה כדפרישית במעשר ראשון: **והקדש שנפדו.** נמי איצטריך, כשהקדיש טבל ומרחו הגזבר ואחר כך פדאו דפטור מן התרומה: **מן הפטור על החיוב.** כגון מפירות שלא הביאו שליש שהן פטורין מן המעשרות, על הפירות שהביאו שליש שהן חייבין במעשרות: **ולא מן התלוש על המחובר.** דכתיב (שם) והרמותם ממנו, שלא יתרום מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש, דלשון הרמה לא שייך אלא בתלוש וממנו משמע שהתרומה והחולין שניהם שוין: **מן החדש על הישן.** מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו דכתיב (דברים יד) היוצא השדה שנה שנה, אבל שדה שעושה שני גרנות

Yisrael; and if they were given, they are not regarded as valid *terumah*.

(6) Five may not give *terumah*, but if they gave *terumah*, it is regarded as valid *terumah*: A mute [who hears but does not speak]; an intoxicated person [who is unable to speak before a king];

a naked person; a blind person; and a person who had a nocturnal emission [after the enactment of Ezra that a *ba'al kerī* only reviews mentally but does not express Torah verbally, before immersion (see Berakhot 3:4)] may not give *terumah*, [the mute, the naked person and the *ba'al kerī* may not recite the blessing, the blind or drunk person are impaired and thus may not set aside the proper produce] but if they gave *terumah*, it is regarded as valid *terumah*.

(7) [Biblically speaking *terumah* has no minimum amount and even one kernel set aside would suffice, however, as we will see in 4:3, the Rabbis instituted several amounts, this amount of] *terumah* is not to be set aside by measure, by weight, or by count [rather, by estimation only, this deduced from the verse: **ונחשב לכם תרומתכם**, translated here; as you shall consider mentally the *terumah* which is set aside, (Numbers 18:27)], however, a person may set aside *terumah* from [the *tevel*] produce which has been measured, weighed, or counted.

רבנו עובדיה מברטנורא

בשנה כגון שדה בית השלחין, תורמים ומעשרים מזה על זה: **ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ**. דכתיב (ויקרא כ) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ, גלי קרא במעשר והוא הדין לתרומה וכן אין תורמין מפירות הארץ על פירות שבסוריא ולא מפירות שבסוריא על פירות שבארץ: **ו חמשה לא יתרומו**. מנינא למעוטי מדר' יהודה דאמר קטן שתרם תרומתו תרומה: **האלם**. והוא ששומע אלא שנשתתק מחמת חולי, לא יתרום, לפי שאינו יכול לברך, וכן הערום אינו יכול לברך דכתיב (דברים כג) ולא יראה כך ערות דבר, בשעה שאתה מדבר בו לא יראה כך ערוה: **ובעל קרי**. נמי בזמן התקנה מקמי דבטלוה לטבילותיה לא הוה מצי לברך דתנן בעל קרי מהרהר בלב: **השכור והסומא**. אינם יודעים לברור מן היפה ואנן בעינן שיהא התורם בורר ותורם מן היפה דכתיב (במדבר י) מכל חלבו את מקדשו. ושכור מקרי כל שאינו יכול לדבר בפני המלך מחמת שכרות: **ז אין תורמין לא במדה**. דכתיב (שם) ונחשב לכם תרומתכם, במחשבה אתה תורם כלומר מאומד, ואי אתה תורם לא במדה ולא במשקל ולא במנין, ואף על גב דהאי קרא בתרומת מעשר הוא דכתיב, אם אינו ענין לתרומת מעשר שהרי נתנה בו התורה שיעור, מעשר מן המעשר, וצריך שימדוד כדי שיתן השיעור הראוי, נתנה ענין לתרומה גדולה שלא נתנה בה תורה שיעור: **אבל תורם הוא את המדוד**. שמודד הוא את טבלו או מונה ושוקל את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, וכשמפריש התרומה גדולה ממנו מפריש

תרומתן תרומה: **ו חמשה לא יתרמו, ואם תרמו, תרומתן תרומה. האלם, והשכור, והערום, והסומא, ובעל קרי. לא יתרמו, ואם תרמו, תרומתן תרומה: ז אין תורמין, לא במדה, ולא במשקל, ולא במנין. אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי.**

Terumah may not be set aside into a full basket or full container of any specific measure [people seeing this will mistakenly believe that he is in fact setting aside by measure], but he may set aside *terumah* a half or a third of their capacity. A person may not give *terumah* in the amount of half a [container used for measuring a] *se'ah*,

אין תרומין בסל ובקפה שהם של מדה, אבל תורם הוא בהן חצין ושלישן. לא יתרום בסאה חציה, שחציה מדה: ח אין תרומין שמן על זיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. ואם תרם, תרומתו תרומה, ויחזור ויתרום. הראשונה מדמעת בפני עצמה. וחיבין עליה חמש, אבל לא שניה: ט ותורמין שמן על זיתים הנכבשין, ויין על ענבים

for half [a *se'ah*] is [also considered] a measure.

(8) A person may not give *terumah* from oil for olives that are [in the process of being] pressed, nor from wine for grapes that are trodden (see Mishnah 10); if, however, he gave *terumah*, it is regarded as valid *terumah*, but he must give *terumah* once again [by Rabbinic decree]. The first [*terumah* if mixed with other produce] will impart to it all the status of *terumah* and require the payment of one fifth [if eaten unintentionally by a non-priest], but not the second [since it is only by Rabbinic decree].

(9) [However,] a person may set aside *terumah* from oil for olives that are pickled [since this a finished product], and from wine for grapes that are to become

רבנו עובדיה מברטנורא

מאומד ולא ימדוד ולא ישקול ולא ימנה: אין תרומין בסל ובקופה שהם של מדה. שהרואה אומר במדה הוא תורם: אבל תורם הוא בהן חצין ושלישן. דכין דאינו ממלא אותן ליכא למגור: שחציה מדה. שיש בסאה פעמים סימנים עד מקום חציה, ואיכא למגור דלמא אתי לתרום במדה: ח הזיתים הנכתשין. רגילים היו לכתוש הזיתים במכתשת להוציא שמן: תרומתו תרומה. גמורה היא מדאורייתא. ויחזור ויתרום. מדרבנן, לאחר שישלים כתישת אותן הזיתים ודריכת הענבים, יחזור ויוציא תרומה שנית כשיעור הצריך לשמן וליין שייצא: הראשונה מדמעת. אם נפלה לפחות ממאה חולין, נעשה הכל מדומע ואסור לזרים וימכור הכל לכהן דתרומה גמורה היא מדאורייתא: וחיבין עליה חומש. זר האוכלה בשגגה משלם קרן וחומש כדין כל זר האוכל תרומה: אבל לא שניה. לפי שאינה אלא מדרבנן. לפיכך אינה נאכלת עד שיפרישו עליה תרומה ומעשרות ממקום אחר, דמדאורייתא היא טבל גמור. ואי קשיא מאי שנא הכא בתורם שמן על הזיתים הנכתשים דתרומתו תרומה ויחזור ויתרום ומאי שנא לעיל גבי התורם זיתים על השמן וענבים על היין דאין תרומתו תרומה, ויש לומר דהתורם זיתים על השמן איכא פסידא לכהן לפיכך אין תרומתו תרומה אבל בתורם שמן על הזיתים הנכתשים דליכא פסידא לכהן תרומתו תרומה אלא דרבנן הוא דגזור דיחזור ויתרום: ט זיתים הנכבשים. זיתים מלוחים וכבושים ביין או בחומץ כדי שיתקיימו וחשיבי דבר שנגמרה מלאכתו הלכך תורמין מן השמן עליהם, דדוקא שמן על זיתים העומדים לצאת שמנו וכן יין על ענבים העומדות לידרך הוא דאסור לתרום, אבל יין על צמוקים ושמן על זיתים הנכבשים

raisins [since they can be eaten]. If a person gave as *terumah* oil for olives to be eaten, or olives for olives to be eaten, or wine for grapes to be eaten, or grapes for grapes to be eaten [see the following Mishnah], and he then decided to tread them, he need not give *terumah* [again].

(10) *Terumah* may not be given from something which is completed [i.e., produce which has been piled and smoothed over] for something which is not completed, nor from something which is not completed for something which is completed, nor from something which is not completed for something [else] which is not completed; but if he gave *terumah*, it is regarded as valid *terumah* [with the exception of olives and grapes as in the Mishnah above].

רְבֵנו עוֹבְדֵיה מְבֵרְטֵנוֹרָא

שׂרִי. וּבִשְׁהוּא תוֹרֵם מִן הַשֶּׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁים וּמִן הַיַּיִן עַל הַצְּמוּקִים, תוֹרֵם לְפִי הַשֶּׁמֶן הַרְאוּי שִׁיצָא מִן הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁים וּלְפִי הַיַּיִן הַרְאוּי שִׁיצָא מִן הַצְּמוּקִים: **אֵין צָרִיךְ לְתוֹרֵם.** הוּאִיל וְכִי קָא תֵרֵם שְׁפִיר קָא תֵרֵם שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִיוּ עוֹמְדוֹת לְאַכִּילָה: **אֵין תוֹרְמִין מְדַבֵּר שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ.** מְדַבֵּר שֶׁנִּתְמַרַח בְּכֵרִי: **עַל דְּבַר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ.** שְׁלֹא נִתְמַרַח בְּכֵרִי דְכֵתִיב (נְמַדְבֵּר יח) כְּדָגָן מִן הַגּוֹרֵן וּכְמִלְאָה מִן הַיֶּקֶב, מִן הַגְּמוֹר עַל הַגְּמוֹר וְלֹא מִן הַגְּמוֹר עַל שְׂאִינוֹ גְּמוֹר וְלֹא מִשְׂאִינוֹ גְּמוֹר עַל הַגְּמוֹר: **וְאִם תֵּרְמוֹתוֹ תְּרוּמוֹתוֹ.** וְדוֹקָא בְּשֶׂאֵר פִּירוֹת. אֲבָל הַתוֹרֵם מִן הַזֵּיתִים עַל הַשֶּׁמֶן אוֹ מִן הָעֵנָבִים עַל הַיַּיִן, הֵא אִמְרִינָן לְעִיל דְּאֵין תְּרוּמוֹתוֹ תְּרוּמוֹה שְׁמוֹשׁ דְּאִית בֵּיה פְּסִידָא לְכֹחַן כְּדִאֲמֹר:

לְעִשׂוֹתָם צְמוּקִים. הֲרִי שְׁתֵּרֵם שְׁמֶן עַל זֵיתִים לְאַכִּילָה, וְזֵיתִים עַל זֵיתִים לְאַכִּילָה, וַיַּיִן עַל עֵנָבִים לְאַכִּילָה, וְעֵנָבִים עַל עֵנָבִים לְאַכִּילָה, וְנִמְלֵךְ לְדָרְכֹן, אֵינוֹ צָרִיךְ לְתוֹרֵם: **אֵין תוֹרְמִין מְדַבֵּר שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ עַל דְּבַר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ, וְלֹא מְדַבֵּר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ עַל דְּבַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ, וְלֹא מְדַבֵּר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ עַל דְּבַר שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתוֹ. וְאִם תְּרָמוֹ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמוֹה:**